

५५६

पौराणीक गृहशान्ती पद्धति.
गुजराती टिप्पण साथे संशोधन करी.
उपाधि प्रसिद्ध करनार

उपाध्या. दामोदर दाभाई.
रहेवासी कणजरी तालुके हालोल.

अमदावाद

“विश्वेश्वर” मुद्रालयमां मुद्रांकित

संवत् १९४२

(कोपीराइटना सर्वे हक ग्रन्थकारे स्वाधिन राख्या छे.)

मूल्य रु. १।

॥ श्री ॥

॥ पौराणीक गृह शान्ति पद्धति ॥

श्रीभक्तोद्धारमजयनमोनमः ॥ अथपौराणीकगृहशान्ति, स्वस्तिवाचन, तथा क-
न्या प्रयोगप्रारंभः ॥

॥

॥

प्रथम जेने घेर वीवा डोय, तेने त्यां घरभां पुर्वभां डे उत्तरभां गोभयथी लींयावी
जडीना गणपति काढवा. ने तेनी नीचे ऐक पाटला उपर धडिनुं पोडश भात्रिकानुं
स्थापन काढवुं. तथा गणपतिनी जेडे लींते धीनी सप्तवसोद्वारा काढवी. ने नांही
श्राद्ध पणु अहीआंज कराववुं. ॥ हवे उपलां कर्म अनुक्रमे लणीऐछीऐ. डे यजमानने
पत्नीऐ सहित स्नान करावी शुद्ध वस्त्र पेरावी० सुमुहुर्त्तशुभलग्नक्षेमंकल्याणंआरोग्यं
निर्विघ्नेनशुभंभवतु. ऐम कही पुर्व मुजे अथवा उत्तर मुजे पुज करवा साइं जेसाडवां.
तेवजते पुजनोसामान सर्वे तैयार राजवो. ने पछी जल शुद्धीने अर्थे-- कलशस्पमुखेवि-
ष्णु ऐ भंत्रलणी. श्रीवरुणायनमःसर्वोपचारार्थेगंधाक्षतपुष्पंसमर्पयामी ॥ पछी य-
जमानने, श्रीनारायणायनमः॥ श्रीमाधवायनमः॥ श्रीकेशवायनमः॥ऐमकही आ-
यमन कराववु. ने पछी. श्रीमन्महागणाधिपतयेनमःश्रीलक्ष्मीनारायणाभ्यांनमः

४त्थाद्दीक लघुपुं. ने हाथभां पैसो सोपासी अक्षत तथा पुस्त आपवां. ने पछी दुंडाभां
हाथलेऽ लघु. श्रीगणपतिशोडशोपचारपुजनप्रारंभमहंकरिष्ये. ॥ अथध्यानम् ॥
श्वेतांगं श्वेतवस्त्रांसितकुसुमगणैर्पुजितं श्वेतगंधैश्चिरायैरक्षदिवैस्तुरतरविमलं रत्नसिंहा-
सनस्थं ॥ दोर्मिपाशांकुशेष्टं अवधृतसुचीरंचंद्रमौलीत्रिनेत्रंध्यायेच्छान्त्यर्थमीशंगण-
पतिविमलंसिद्धिबुद्धिसमेतं ॥ इति ध्यानं ॥ अथ आवाहनं ॥ आगच्छ देवदेवेश ते जो-
राशी जगत्पते ॥ क्रियमाणां मया पूजां गृहाण सुरसत्तम ॥ श्रीगणपतिदेवताभ्योनमः
आवाहनं समर्पयामी० ॥ गंगणपतये नमः आसनं समर्पयामी० ॥ गंगणपतये नमः पा-
द्योः पाद्यं सम० ॥ गंगण० अर्घ्यं स० ॥ गंगण० आचमनं स० ॥ गंगणप० मलापकर्षस्ना-
नं स० ॥ तदनंतरंपंचामृतैः स्नपयिष्ये ॥ गंगण० पयस्नानं समर्पयामी० पयस्नानानंत-
रं शुद्धोदकस्नानं सम० सकलपुजार्यै अक्षतं समर्प० एवं सर्वत्रज्ञेयानी । गंगणपतये नमः
दाये० ॥ गंगण० घृतस्नानं स० ॥ गंगण० मधुस्नानं स० ॥ गंगणपतये नमः ॥ शर्करास्ना-
नं स० ॥ गंगणपतये नमः षष्ठेन गंधोदक० गंधोदकस्नानानंतरेण शुद्धोदकस्नानं स० ॥ गंग-
ण० वस्त्रोपवस्त्रार्थे अक्षतं स० ॥ गंगण० यज्ञोप० ॥ गंगण० विलेपनार्थे चंदनं स० गंगण० अ-
लंका० गंगण० पुजार्यै पुष्पं स० ॥ गंगणपतये० धूपं स० ॥ गंगण० दीपं स० ॥ गंगणपत० नैवे-

द्यार्थे०॥ प्राणायनमःअपानायनम० व्यानायनम० उदानायनमः समानायनमः ब्र
ह्मणेनमःमध्येजलपा० उत्तरापोशनंस० हस्तप्रक्षालनंस० मुखप्र० करोद्धर्तनार्थेचं
द० मुखवासार्थेपूगीफ० सुवर्णपुष्पार्थेहिरण्यद० सर्वोपचारार्थेनम०॥ ॥अनयापु
ज्याविघ्नहर्तामहागणपतिःप्रियतांनमम ॥ इतिगणपतिशोडशोपचारपुजनकृतस्य
विधेःसर्वपरिपूर्णतामस्तु ॥ ॥ ॥ ॥

॥ अथशोडशमात्रिकाःपुजनप्रारंभमहंकरिष्ये ॥ ॥ गौरीपद्माशचिमेधासाविति
विज्याजया ॥ देवसेनास्वधास्वाहामातरोलोकमातरः ॥ १ ॥ धृतिपुष्टितथातुष्टिर्ह्या
त्मनःकुलदेवताः ॥ आदौचगणपतिपुज्येदंतेचकुलमातरः ॥ २ ॥ मांगल्यंसुप्रपुज्यं
तेससैताधृतमातरः ॥ २ ॥ श्रीगौर्यैन्नमःगौरीमावाहयामिस्थापयामिगंधादि
भीःपुज्यामि ॥ पद्मायैन्नमःपद्माभावा०॥ शच्चैन्नमःशचीमावा०॥ मेधायैन्नमः
मेधामावा०॥ सावित्र्यैन्नमःसावित्रिमावा०॥ विज्यायैन्नमःविज्यामावा०॥ जयायै
न्नमःजयामावा०॥ देवसेनायैन्नमःदेवसेनामावा०॥ स्वधायैन्नमःस्वधामावा०॥ स्वा
हायैन्नमःस्वाहामावाह०॥ मातृभ्यान्नमःमातृमावाह०॥ लोकमातृभ्यान्नमःलोक
मातृमावाह०॥ धृत्यैन्नमःधृतीमावाहयामि०॥ पुष्ट्यैन्नमःपुष्टिमावा०॥ तुष्ट्यैन्नमः

तुष्टिमावा० ॥ आत्मकुलदेवतायै नमः आत्मकुलदेवतामावा० ॥ ॥ अथ घृतमा-
 तृकापूजनप्रारंभमहं करिष्ये ॥ श्रीयै नमः श्रीयमावाहयामीस्थापयामि गंधादिभिः
 पूज्यामि ॥ लक्ष्म्यै नमः लक्ष्मीमावाह० ॥ धृत्यै नमः धृतिमावा० ॥ मेधायै नमः मेधा-
 मावा० ॥ पुष्ट्यै नमः पुष्टिमावा० ॥ श्रद्धायै नमः श्रद्धामावा० ॥ सरस्वत्यै नमः सरस्वति-
 मावा० ॥ श्रीशोडशमात्रिकाभ्यो नमः धूपं दीपं नैवेद्यं फलं तांबूलं हीरण्यं दक्षिणां समं ॥
 सर्वोपचारार्थे नमस्कारं समं ॥ ॥ इतीगणपतिशोडशमात्रिकासप्तवसोद्धा-
 रापूजनकृतस्याविवेकः सर्वपरिपूर्णतामस्तु ॥ ॥ अथ नांदिश्राद्धप्रारंभमहं करिष्ये ॥
 नांदिश्राद्धं वप्यते यजमानपत्निने ये साऽपि नहीं. आश्राद्धमां मुद्रना नाऽ। ३-
 पर गोणना सात पींड मुद्राववा. ताम्रपात्रे सदुर्वाकूरान् अक्षतजलं चादाय सत्यवसुसं-
 ज्ञिकाः विश्वेदेवाः नांदिमुखाः इदं वः पाद्यं नमः ॥ इयंच वृद्धिः ॥ गोत्रान् मातृपितामही
 प्रपितामह्याः नांदिमुखाः इदं वः पाद्यं नमः ॥ इयंच वृद्धिः ॥ गोत्रेभ्यः पितृपितामहप्र-
 पितामहानांदिमुखाः इदं वः पाद्यं नमः ॥ इयंच वृद्धिः गोलाय मातामहप्रमातामहवृद्ध-
 प्रमातामहनांदिमुखाः सपत्निकाः इदं वः पाद्यं नमः ॥ इयंच वृद्धिः ॥ सत्यवसुसंज्ञिका वि-
 श्वेदेवानांदिमुखाः आसनगंधाद्युपचारकल्पनं नमः ॥ इयंच वृद्धिः ॥ गोत्राय ॥ मातृपि

પૌ. ચુ.

૩

તામહિપ્રપિતામહ્યાનાંદીમુખાઈદંવઃ આસનગંધાદ્યુપચારકલ્પનનમઃ ॥ ઇયંચવૃદ્ધિઃ ॥
ગોત્રાય પિતૃપિતામહપ્રપિતામહાનાંદીમુખાઈદંવઃ આસનગંધાદ્યુપચારકલ્પનનમઃ
॥ ઇયંચવૃદ્ધિઃ ॥ ગોત્રાયમાતામહ, પ્રમાતામહ, વૃદ્ધપ્રમાતામહાઃ સપત્નિકાઃ નાંદીમુ
ખાઃ ઇદંવઃ આસનગંધાદ્યુપચારકલ્પનનમઃ ॥ ઇયંચવૃદ્ધિઃ ॥ ગણપતિગૌર્યાદિષોડશ
માતરઃ શ્રીયાદીસત્તમાતરઃ સત્તવસુસંજ્ઞિકાવિશ્વેદેવાનાંદીમુખાવઃ સ્વઃ દાસ્પમાનંબ્રા
હ્મણયુગ્મભોજનપર્યાસંયથાશક્તિઆમાન્નનિષ્કૃયદ્રવ્યંનમઃ ॥ ઇયંચવૃદ્ધિઃ ॥ ગોત્રા
ય, માતૃપિતામહીપ્રપિતામહ્યાનાંદીમુખાનમઃ ॥ ઇદંવઃ પાદ્યંનમઃ ઇયંચવૃદ્ધિઃ ॥ દાસ્પ
માનંકૃતસ્યનાન્દિશ્રાદ્ધસ્યપ્રતિષ્ઠાસિદ્ધ્યર્થદ્રાક્ષામલકચવમુલાદિનિષ્કૃયણીયદક્ષિ
ણાંદાસુમુત્સૃજેત્ ॥ ॥ ઇતીનાન્દિશ્રાદ્ધંસમાપ્તમ્ ॥ ઊપલી કીયા થૈરહ્યા પછી બા-
રણે આવી જે ખુણે ખાત હોય, તે ખુણે ખાડો ખોદાવી સાધારણ રીતે હાથજોડ કરાવવી. ને
એક થાંભલીને પીપળાનાં પાંચ પાન તથા શમડિનું ડાખળું એટલું નાડાવડે બાંધી તેના
કુદ્દંબનાં પાંચ માણસ પાસે, સુમુહુર્તશુભલક્ષ્મંક્ષેમંકલ્યાણં આરોગ્યં નિર્વિઘ્નેન શુભં ભવતુ,
એમ કહી તે થાંભલી પેલા પાંચજણ પાસે તે ખાડામાં મુકાવી દેવી. ॥
॥ પછી મધ્યભાગને વિષે મૃતિકા નીવેદી કરી તેને અખીલ ગુલાલાદીકે ચીતરી સુત્રવેષ્ટન
કરવું. ॥ પછી એક બાજઠ ઉપર નવ મૃદનું સ્થાપન તાંદુલવડે કાઢવું.

तेभां प्रत्येक ग्रहणुं स्थापन केवुं डाढवुं ते कहीअे छीअे के. ॥ श्लोकः ॥
 वृत्तमंडलमादित्येचतुरस्त्रं निशाकरे ॥ महिपुत्रोत्रिकोणं स्याद्बुधेवैबाणसन्निभं ॥ गुरवेप
 द्विशाकारं पंचकोणं तु भार्गवे ॥ धनुषाकृतशन्येचसुर्पाकारं तुराहवे ॥ ध्वजाकारं तु केतुनां
 मंडलानीदमेकमात्रं ॥ मध्ये तु भास्करं विद्याच्छिशिनां पूर्वदक्षिणे ॥ दक्षिणे लोहितं विद्या
 द्बुधं पूर्वोत्तरेण तु ॥ उत्तरेण गुरुं विद्यात्पूर्वेणैव तु भार्गवं ॥ पश्चिमे न शनिं विद्याद्राहुदक्षिण
 पश्चिमे ॥ पश्चिमोत्तरतः केतुस्थाप्यां वै श्वेततांबुलैः ॥ ॥ पछी सिद्धि पुद्धिये सहित गणु-
 पतिनुं स्थापन करवुं. ॥ ने पुजनी सामग्री तैयार करी, सुमुहुर्त, कही तेमन ओसावी
 पुर्व अथवा उत्तर भुजे ओसाडवां. ने श्री नारायणाय नमः ॥ श्री माधवाय नमः ॥ श्री केशवा
 य नमः ॥ अेम कही आयमन कराववुं. ने येजमान तथा तेनी पत्नीना डाप्पा हाथमां
 अक्षत आपी, दीज्जधन कराववुं. अपसर्पतुये भूताये भूताभूविसंस्थिता ॥ ये भूता
 विघ्नकर्तार तेन श्यंतु शीवाज्ञया ॥ अपक्रामंतु भूतानि पिशाचा सर्वतो दीशि ॥ सर्वेषाम
 विरोधेन पूजा कर्म समारभेत् ॥ पुर्वे इंद्राय नमः ॥ दक्षिणे यमाय नमः ॥ पश्चिमे वरुणाय न
 मः ॥ उत्तरे कुबेराय नमः ॥ उर्ध्वं ब्रह्मणे नमः ॥ अधस्ताद्वैष्णवे नमः ॥ तालत्रयं कृत्वा वाम
 पादेन त्रिवारं भूमौ ताडयेत् ॥ ॥ परंजलशुद्धये कलशस्थापनमहं करिष्ये ॥ ॥ तत्रा
 दो भूमिप्रार्थनाः वामहस्ते अक्षतान् गृहित्वा इदं मंत्रं प्रपठेत् ॥ आगच्छ सर्वकल्याणविसु

धेलोकधारीणी ॥ पृथिवित्वं ब्रह्मदत्तासिकश्यपेनाभिवन्दिताः ॥ विश्वाधारोसिधरणीशे
 षनागोपरीस्थिता ॥ धृत्वाचादीवराहेण सर्वकर्मफलप्रदाः ॥ इतीभूमीप्रार्थना ॥ अथ क
 लशप्रार्थना ॥ कलशं हैमरौप्यादीसंभूतं ताम्रजं द्रव्यं नवकलशसंधौ तच्छीः वृण विवर्जित
 म् ॥ देवदानवगंधर्वैर्मथ्यमाने महोद्धौ ॥ उत्पन्नौसीतदाकुंभविधृतो विष्णुनापुरा ॥
 इतीकलशप्रार्थना ॥ अथ कलशे जलनिक्षेपार्थं वरुणप्रार्थना ॥ जिवनं सर्वजीवानां पावनं
 पावनात्परां ॥ बीजं सर्वौषधिनां च तज्जलं पुरयाम्यहम् ॥ इतीवरुणप्रार्थना ॥ कलशस्य मुखे
 विष्णुकंठे रुद्रसमाश्रितः ॥ मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणा स्मृताः ॥ कुक्षौ तु साग-
 रा सर्वे सप्तद्विपावसुधरा ॥ ऋग्वेदो थयजुर्वेदः शामवेदो ह्यथर्वणः ॥ अंगैश्च सहिताः सर्वे
 कलशं तु समाश्रिताः ॥ अत्र गायत्रि सावित्रि शान्तिपुष्टीकरीस्तथा ॥ आयांतु देवपुजा-
 र्थं दुरितक्षयकारकाः ॥ मंगे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वति ॥ नर्मदे सिंधुकावेरी जले स्मि
 न्सन्निधिक्षु ॥ अस्मिन्कलशे वरुणं सांगं सपरिवारं आवाहयामि स्थापयामि ॥ श्रीवरुणा
 य नमः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षतपुष्पं सम ॥ ॥ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थांगतोपि वा
 ॥ यः स्मरेत्पुंडरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरं शुचीः ॥ पूजाद्रव्याणि आत्मानं च प्रोक्षयेत् ॥ पछी
 यजमाननेत्रे हाथजोडावी, श्रीमन्महागणाधिपत्तये नमः ॥ श्रीलक्ष्मीनारायणाभ्यान

मः ॥ उमामहेश्वराभ्यांनमः ॥ शचिपूरंदराभ्यांनमः ॥ मातापीतृभ्यांनमः ॥ इष्टदेव-
ताभ्योनमः ॥ कुलदेवताभ्योनमः ॥ ग्रामदेवताभ्योनमः ॥ स्थानदेवताभ्योनमः ॥ वा-
स्तुदेवताभ्योनमः ॥ आदीत्यादीनवगृहदेवताभ्योनमः ॥ एतत्कर्मप्रधानदेवताभ्योनमः
॥ सर्वेभ्योदेवेभ्योनमः ॥ सर्वेभ्योब्राह्मणेभ्योनमः ॥ अविघ्नमस्तु ॥ अथ केहेवडा-
वि नभरुडार कशववा. पछी ते यजमान तथा तेनी पत्नीना हाथमां पैसो सोपारी अ-
क्षत पुल अटलांवांनां आपी हाथनेड बाणुवी ॥ ॥ सुमुखश्चैकदंतश्चकपिलोगजकर्ण-
कः ॥ लंबोदरश्चविकटोविघ्ननाशोगणाधिपः धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षोभालचंद्रोगजाननः ॥ द्या-
दश्येतानिनामार्नीयः पठेच्छृणयाद्यपि ॥ विद्यारंभेविवाहेचप्रवेशेनिर्गमेस्तथा ॥ संग्रा-
मेसंकटेष्वैवविघ्नस्तस्यनजायते ॥ शुकलांबरंधरंदेवंशशीवर्णचतुर्भुजम् ॥ प्रसन्नवदनं
ध्यायेत्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ सर्वमंगलमांगल्येऽशीवेसर्वार्थसाधिके ॥ शरण्येऽयंबकेगौरी
नारायणीनमोस्तुते ॥ सर्वदासर्वकार्येषुनास्तितेषाममंगलम् ॥ येषां हृदिस्थो भगवा-
न्मंगलायतनं हरीः ॥ तदेवल्लभं सुदीनंतदेवताराबलं चंद्रबलंतदेव ॥ विद्याबलंदैवबलं
तदेवलक्ष्मीपते तैर्धियुगं स्मराग्नि ॥ लाभस्तेषां जयस्तेषां कुतस्तेषां पराजय ॥ येषां मिंदी
वरस्यामो हृदयस्यो जनार्दनः ॥ विनायकं गुरुमानुं ब्रह्मविष्णुमहेश्वरान् ॥ सरस्वतिप्र-

णम्यादौसर्वकार्यार्थसिद्धये ॥ अभिप्सितार्थसिद्ध्यर्थपूजितोयःसुरासुरैः ॥ सर्वविघ्न
 हरस्तस्मैगणाधिपतयेनमः ॥ सर्वेष्वारब्धकार्येषुत्रयस्त्रिभुवनेश्वराः ॥ देवादिशंतुनःसि
 द्विब्रह्मेशानजनार्दनाः ॥ श्रीमद्भगवतोमहापुरुषस्यविष्णोराज्ञयाप्रवर्तमानस्थअद्यः
 ब्रह्मणः द्वितियेपराद्धेविष्णुपदेश्रीश्वेतवाराहकल्पेवैवस्वतमन्वंतरेअष्टाविशेयुगचतु-
 ष्केकलियुगेप्रथमचरणेसंध्यावर्तमानेबौद्धावतारेजांबुद्विपेभरद्वर्षेभरतखंडेदंडकार-
 ण्येदेशेगोदावर्याःदक्षिणतिरेरामक्षेत्रेशालिवाहनशकेअस्मिन्वर्तमाने, अमुकनाम
 संवत्सरे, अमुकअयने, अमुकऋतो, अमुकमासे, अमुकतिथौ, अमुकवासरे, अमु-
 कदीवसनक्षत्रे, अमुकस्थेचंद्रे, अमुकस्थेसुर्ये अमुकस्थेदेवगुरौअमुकस्थेअसुरगुरौ
 शेषेषुगृहेषुयथायथंराशीस्थानस्थितेषुसत्सु, शुभनामयोगेशुभकरणेएवंगुणविशेषण
 विशिष्टायांशुभपुण्यांस्तियौपरमेश्वराज्ञारूपसकलशास्त्रपुराणोक्तफलावाप्त्यर्थ (पु-
 जाकर्तापुरुषश्चेत्) अस्माकंसहकुटुंबानां सपरिवाराणांद्विपदचतुष्पदसाहितानां
 (स्त्रीचेत्) ममेहजन्मनीजन्मांतरेचअखंडितसौभाग्यावाप्तिपूर्वकक्षेमस्थैर्यायुरारो-
 ग्यैश्वर्यपुत्रपौत्रादिसंतत्यभिवृद्ध्यर्थंशांत्यर्थंपुण्ड्र्यर्थंतुष्ट्यर्थंसमस्तमंगलावाप्त्यर्थंसम-
 स्तदुरितोपशान्त्यर्थंसमस्ताभ्युदयार्थमनोप्सितकामनासिद्ध्यर्थंश्रीगुणपतीपूजनपूर्वकं

स्वास्तिपूण्याहवाचनंनवग्रहपूजनंगृह्यज्ञाख्यंआचार्यवरुणंचकरिष्ये ॥ तत्रादौनि
विघ्नतासिध्यर्थश्रीऋद्धिसिद्धिसहितं सांगंसपरिवारंमहागणपतिंअस्मिन्पुंगीफले
आवाह्यशोडशोपचारपुजनप्रारंभमहंकरिष्ये ॥ ॥ अथध्यानम् ॥ ॥ श्वेतांगं
श्वेतवस्त्रंसितकुसुमगणैर्पूजितंश्वेतगंधैक्षिराद्यैरत्न दिपै सुरतराविमलं रत्न सिंहासन
स्थं ॥ दोर्भिपाशांकुशेष्टंअवधृतसुचिरचंद्रमौलित्रिनेत्रंअध्यायेच्छांत्यर्थमिशं गणपति
विमलंसिद्धिबुद्धिसमेतं ॥ इतिध्यानं ॥ ॥ हेहेरंबत्वमेवैहीह्यंबिकात्र्यंबकात्मज
॥ सिद्धिबुद्धिर्युतोध्यक्षसर्वलोकपीतुःपीता ॥ नागास्योनागहारश्वगणनाथोचतुर्भुजः
॥ भूषितः स्वायुधैर्दिव्यैपाशांकुशपरश्वधैः ॥ आवाहयामिपुजार्थैरक्षार्थंचममकृतौ ॥
इहागत्यग्रहाणत्वंपूजांरक्षतुमेकृतुं ॥ श्रीमन्महागणपतिदेवताभ्योनमःआवाहया-
मि ॥ इतीआवाहनं ॥ नानारत्नसमागुक्तंकार्तस्वरविभूषितं ॥ आसनंदेवदेवेश
प्रीत्यर्थंप्रतीगृह्यतां ॥ श्रीगणपतिदे० आसनंस० ॥ गंगादीसर्वतिर्थेभ्योमयाप्रार्थन
याहृतम् ॥ तोयमेतत्सुखस्पर्शपाद्यार्थंप्रतिगृह्यतां ॥ श्रीगण० पाद्यंस० ॥ नमस्ते
देवदेवेशनमस्तेधरणीधर ॥ नमस्तेजगदाधारअर्घ्यनःप्रतिगृह्यतां ॥ श्रीगणपति
देव०अर्घ्यंस० ॥ कर्पूरवासितंतोयंमंदाकिन्याःसमाहृतम् ॥ आचम्यतांजगन्नाथ

पौ. गृ.

६

मयादत्ताहिभाक्तिः ॥ श्रीगणपतिदेव० ॥ आचमनंसम० ॥ गंगाचयमुनाश्चैवनर्म-
दाचसरस्वति ॥ कृष्णाचगोमतिवेणीक्षिप्रासिंधुस्तथैवच ॥ तापिपयोष्णिरेवाचता
भ्यस्नानार्थमाहृतं ॥ तोयमेतत्सुखस्पर्शस्नानायप्रतिगृह्यताम् ॥ श्रीगणपतिदेव० मला
पंकर्षस्नानंसम० ॥ तदनंतरंपंचामृतैः स्नपयिष्ये ॥ कामधेनोसमुद्भूतंदेवर्षिपितृतृप्ति
दम् ॥ पयोददामिदेवेशस्नानार्थप्रतिगृह्यतां ॥ श्रीगण० पयस्नानंस० पयस्नानानं
तरंशु० सकलपूजार्थेअ० ॥ चंद्रमंडलसंकाशंसर्वदेवप्रियंदधि ॥ स्नानार्थतेमयाभ-
क्त्याप्रित्यर्थप्रतिगृह्यताम् ॥ श्रीगण० दधिस्नानंसम० दधिस्नानानं० सकल० ॥
आज्यंसुराणामाहारआज्यंयज्ञेप्रतिष्ठितम् ॥ आज्यंपवित्रंपरमंस्नानार्थप्रतिग्रह्यता
म् ॥ श्रीगण० घृतस्नानंस० घृतस्नानानं० सकल० ॥ सर्वौषधिसमुत्पन्नंपियुष
व्रशंसधु ॥ स्नानार्थतेप्रयच्छामिगृह्यतांपरमेश्वर ॥ श्रीगणपतीदे० मधुस्नानंस०
मधुस्नानानं० सकलपु० ॥ इक्षुदंडसमुद्भूतादिव्यशर्करयाह्वहम् ॥ स्नापयामि
महाभक्त्याप्रीतोभवसुरेश्वर ॥ श्रीगणप० शर्करास्ना० शर्करास्नानानं० सकलपू०
॥ कर्पूरैलासमायुक्तंसुगंधद्रव्यसंयुतम् ॥ गंधोदकंमयादत्तंस्नानार्थप्रतिगृह्यताम्
श्रीगणप० षष्ठेनगंधोदकस्नानंस० ॥ सर्वभूषाधिकेसौम्येलोकलज्जानिवारणे ॥ स-

पोषपादितेतुभ्यंवाससिप्रतिगृह्यताम् ॥ श्रीगण० ब्रह्मोपवस्त्रसं० ॥ दामोदरनम-
स्तेस्तुत्राहिमांभवसागरात् ॥ ब्रह्मसुत्रंसोत्तरियंगृहाणपुरुषोत्तम ॥ श्रीगण० यज्ञो-
प० ॥ श्रीखंडंचंदनंदिव्यगंधाढ्यं सुमनोहरं ॥ विलेपनंसुरश्रेष्ठचंदनंप्रतिगृह्यताम् ॥
श्रीगणप० ॥ चंदनंस० ॥ अक्षतास्तंडुलाः शुभ्राः कुंकुमेनविराजिताः ॥ मयानिवेद्रि-
ताभक्त्यागृहाणपरमेश्वर ॥ श्रीगणप० अक्षतंस० ॥ माल्यादीनीसुगंधीनीमालत्या
दीनीवैप्रभो ॥ मयाहृतानिपुजार्थपुष्पाणिप्रतिगृह्यताम् ॥ श्रीगणप० पुजार्थपुष्पंस०
अबिलंचगुलालंचचूवांचंदनमेवच ॥ नानाविधिप्रकारेणपूजितः परमेश्वरः ॥ श्री
गण० अबिलंगुलालंस० ॥ उदीतारूणसंकाशंजयाकुसुमसन्निभम् ॥ सिमंतभूष-
णार्थायसिंदूरंप्रतिगृह्यताम् ॥ श्रीगणपती० ॥ सिंदुरंस० ॥ वानसात्पोरसोद्भूतो-
गंधाढ्योगंधउत्तमः ॥ आग्नेयः सर्वदेवानांधूपोयंप्रतिगृह्यताम् ॥ श्रीगणप० धूपंस०
साज्यंचवर्तिसंयुक्तं बन्धिनायोजितंमया ॥ दीपंगृहाणदेवेशत्रैलोक्यतिमिरापह ॥
श्रीगणपतिदे० दीपंस० ॥ नैवेद्यंगृह्यतां देवभक्तिमेह्यचलांकुरु ॥ इप्सितंमेवरंदेही
परत्रेचपरांगति ॥ शर्कराखंडखाद्यानिदधिक्षिरघृतानीच ॥ आहारंभक्ष्यभोज्यंच
नैवेद्यंप्रतिगृह्यताम् ॥ श्रीगणपतीदे० नैवेद्यार्थेयथांशतः गुडघृतनैवेद्यंसम० प्राणा-

યનમઃ ॥ અપાનાયનમઃ ॥ વ્યાનાયનમઃ ॥ ઉદાનાયનમઃ ॥ સમાનાયનમઃ ॥ બ્રહ્મણે
 નમઃ ॥ મધ્યેજલપાનિયંસમ ॥ ઉત્તરાપોશનંસમ ॥ હસ્તપ્રક્ષાલનંસમ ॥ મુખપ્રક્ષા
 લનંસમ ॥ કરોદ્વર્તનાર્થેચંદનંસમ ॥ મુખવાસાર્થેપૂર્ણિફલતાંબુલંસમ ॥ સુવર્ણપુષ્પા
 ર્થેહીરણ્યદક્ષિણાંસમ ॥ સર્વોપચારાર્થેનસ્કારંસમ ॥ અનયાપુજ્યાવિઘ્નહર્તામિહાગણ
 પતિઃપ્રિયતાંનમમ ॥ ॥ ઇતીગણપતિશોડશોપચારપુજનકૃતસ્યવિધેઃસર્વપરિપૂર્ણ
 તામસ્તુ ॥ ॥ તત્પશ્ચાન્મૃણ્મયપાત્રેઅર્ધબંધનંચકરિષ્યે ॥ તન્મંત્રઃ ॥ આપક્ષીરકૂ
 શાગ્રાણીદધિદુર્વાશમિસ્તથા ॥ અક્ષતાસર્વપાશ્ચેતિઅષ્ટાંગોઅર્ધઉચ્યતે ॥ ॥ ઉપલા
 શ્લોકમાં કહેલી આઠ વસ્તુઓ મૃતીકાના કોડીયામાં મુકી ઉપર ખીજી મૃતીકાનું કોડી-
 યું ઉધું ઢાંકી તે ઉપર મળખૂત નાડું વીંટી અર્ધ બંધન કરી હેઠે મુકવું, ને પછી ય-
 જમાનના હાથમાં જળ આપી સંકલ્પ કરાવવો. ॥ અથપૂર્વોચરિતંગૃહગુણવિશેષણ
 વિશાષ્ટાર્યાં ० ઇત્યાદીઃબ્રહ્માનામાચાર્યપ્રમુખાનાંસમસ્તઋત્વિજાનાંઅર્ધમધૂપર્કાદ્યર્ચ
 નમહંકરિષ્યે ॥ ॥ પછી યજમાનના હાથ કંકુવડે ખીજી તેમાં અર્ધ બંધનનું કોડી-
 યું આપવું. તથા તેની પત્નિના પણ હાથ ખીજી તેમાં કંકાવટી આપવી. ને નીચે પ્ર-
 માણે મંત્રો ભણવા. ॥ ॥ ગણાધિપંનમસ્કૃત્યનમસ્કૃત્યપીતામહં ॥ વિષ્ણુરુદ્રંશ્રીયંદે
 વિવંદેભક્ત્યાસરસ્વતિં ॥ ૧ ॥ અગસ્તંચપુલસ્તંચદક્ષંમિત્રંપરાશરં ॥ ભરદ્વાજંચમાંડ

व्यंयाज्ञवल्क्यंचगालावं ॥ २ ॥ अन्यान्वीद्यातपोयुक्तान्वेदशास्त्रपरायणान् ॥ सर्वा
 न्तान्प्रणिप्रत्याहयज्ञरक्षांकरोतुमे ॥ ३ ॥ आदीत्याद्यागृहासर्वेराहुकेतुःपुरःसरा ॥ य
 हेदेवाधिदेवैश्चनक्षत्राणांसदैवतः ॥ ४ ॥ इंद्रादिभिश्चदिग्पालैर्ब्रह्मविष्णुमहेश्वरैः ॥
 वास्तुदुर्गागणेशैश्चक्षेत्रपालादीसंयुतैः ॥ ५ ॥ भूम्यांतरिक्षदेवैश्चकुलदेवैश्चमातृभिः
 ॥ सागराद्विषपातालैर्उर्ध्वलोकासुरैसह ॥ ६ ॥ पर्वताऋषयःसर्वेगंगाद्यासरितोद्भुवं
 इंद्रादिभीश्चदेवैश्चपादार्थवोददाम्यहम् ॥ ७ ॥ आयुरारोग्यपुत्रादीसुखश्रीप्राप्तयेम
 म ॥ आपद्विघ्नविनाशायशत्रुबुद्धिक्षयायय ॥ ८ ॥ विशेषकामहोमेनसहितंसमिध
 दिभिः ॥ सूर्यादीसगृहैर्यज्ञेयुयंकर्तुंप्रासिदत ॥ ९ ॥ स्वागतंवोद्विजश्रेष्ठाःमदनुग्रह-
 कारकाः ॥ इदमर्थमिदंपाद्यंभवद्भिःप्रतिगृह्यतां ॥ अर्थोअर्थःप्रतिगृह्यतांप्रतीगृहा-
 हामी ॥ अर्घ्यविप्रस्यदक्षिणेपादेस्पर्शः ॥ इतीअर्धबंधनं ॥ ॥ अथब्राह्मणवरुणं ॥
 प्रथमं ब्राह्मणुना ७ भग्नं अंगुष्ठानी पुन ३२ वी ॥ ब्रह्मन् एतत्तेपाद्यं पादावनेजनं पाद
 प्रक्षालनं एषवोर्धः अस्त्वर्धः इदमत्र चंदनं च पुष्पं ॥ ५४ ॥ ब्राह्मणुना ६४ थभां गंधाः पांतु
 सौमंगल्यंचास्तु ॥ अक्षताः पांतु ॥ आयुष्यमस्तु ॥ पुष्पाणि पांतु ॥ सौश्रेयमस्तु ॥ तांबु-
 लानी पांतु ॥ ऐश्वर्यमस्तु ॥ दक्षिणाः पांतु ॥ बहुदेयंचास्तु ॥ वृतेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो व-

पौ. ग.

८

स्रोपवस्त्रार्थे वस्त्रं सम० ॥ वृतेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो आसनकुंडलमुद्रिकावस्त्रवासांसीतत्प्र
त्याम्नाय किंचिद्व्यावहारिकं द्रव्यं सम० ॥ वृतेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः चथाकाले भोजनै
स्तां स्तर्पयिष्ये ॥ तेन कर्मांगदेवताः प्रियतां नमम ॥ इती ब्राह्मणवरुणं ॥ पश्चान्-
यजमानस्य चंदनं, परं दधिप्राशनं द्वारमार्जनं ॥ आयुरस्तु पुष्टिरस्तु पुष्टिरस्तु अक्षतां
चारीष्टं चास्तु ॥ बहुदेयं चास्तु ॥ पश्चात् आचमनं ॥ तत्पश्चात्स्वस्तिवाचनकलशाराध
नमहं करिष्ये ॥ ॥ तत्तादौ भूमिप्रार्थना ॥ वामहस्ते अक्षतान्गृहीत्वा इदं मंत्रं प्रपठेत् ॥
आगच्छ सर्वकल्याणी वसुधेलोकधारीणी ॥ पृथ्वित्वं ब्रह्म दत्तासिकाश्रयेनाभिवंदि-
ता ॥ विश्वाधारो सिधरणी शेषनागो परिस्थिता ॥ घृत्वा चादीवराहेण सर्वकामफलप्र
दा ॥ धृती भूमी प्रार्थना ॥ ॥ अथ कलश प्रार्थनाः ॥ कलशं हैमरौप्यादीशं भुतं ताम्रजं
द्रव्यं ॥ नवं कलशसंधौ तच्छीद्रवणवीवर्जितम् ॥ देवदानवगंधर्वैर्मथ्यमाने महौदधौ ॥
उत्पन्नो सितदाकुंभविधृतो विष्णुना पुरा ॥ धृति कलश प्रार्थनाः ॥ अथ वरुण मंत्रः ॥
जीवनं सर्वजीवानां पावनं पावनात्परं ॥ बीजं सर्वैषिधिनां च तज्जलं पुरपांम्यहम् ॥ इ
तीजलं प्रपुच्येत् ॥ अथ सुत्रवेष्टनमंत्रः ॥ सुत्रं कार्पाससंभूतं ब्रह्मणानिर्मितं पूरा ॥ येन
बद्धं जगत्सर्वं वेष्टनं कलशस्य तत् ॥ इती सुत्रवेष्टनं अथ पुंगीफलनिक्षेपो मंत्रः ॥ पुंगीफल

મિદંશુભ્રંસર્વપાપત્રણાશનં ॥ પુત્રસૌખ્યાદીફલદંકલશેનિક્ષિપામ્યહમ્ ॥ ઇતાર્પણ
ફલમંત્રઃ ॥ અથહીરણ્યગર્ભનિક્ષેપોમંત્રઃ ॥ હીરણ્યગર્ભગર્ભસ્થંહેમવિજંવિભાવસો ॥
અનંતપુણ્યફલદમતઃશાન્તિપ્રયચ્છમે ॥ ઇતીહીરણ્યગર્ભનિક્ષેપોમંત્રઃ ॥ કલશસ્ય
મુખેવિષ્ણુઃ ॥ કુક્ષૌતુસાગરાઃસર્વે ॥ અંગૈશ્વસહીતાસ્સર્વેઃ ॥ આયાંતુદેવેપૂજાર્થં ॥
પૃથિવ્યાંયાનિતિર્થાનીતાનીતીર્થાનીસાગરે ॥ સાગરેયાનિતિર્થાનીકલશસ્યદક્ષિણે
મુખેઃ ॥ અસ્મિન્કલશેવરુણંસાંગંસપરિવારંઆવાહયામીસ્થાપયામી ॥ શ્રીવરુણાય
નમઃ સર્વોપચારાર્થેંગંધાક્ષતપુષ્પંસમઃ ॥ પછી તે કળશને યજ્ઞમાનના બે હાથ કંકુ
વડે પીળી અડકાડાવવા. ન પત્નીને જમણા અંગતરફ હાથ અડકાડાવવો. ને સંપુજ્ય-
થી તે, અવનીકૃત, આવે ત્યારે યજ્ઞમાનને વિરાસને બેસાડી તે કળશમાં પંચપદ્મવ
ના પાન ધાત્રી ઉપર શ્રીફળ મુકી અખીલ મુલાલ વીગેરે નાંખી યજ્ઞમાનના બે હાથમાં
આપી તેના જમણા ખમા તરફ રાખવો. ને તેની પત્નીને આસનનીચે ઉભી રાખવી
ને હાથમાં પૈસો સોપારી આપી યજ્ઞમાનને જમણે ખભે હાથ અડકાડાવવો, ને પછી
સ્વસ્તિવાચન ભણવું. તેમાં શામ્યંત્રીતયઃ આવે ત્યારે તે કળશમાંથી ત્રણ વાર હેઠ
ઠે પાણી ઢાળાવી દેવું પછી નિચે પ્રમાણે સ્વસ્તિ વાચન ભણવું. ॥

॥ संपूज्यगंधमाल्याद्यैर्ब्राह्मणान्चस्तीवाचयेत् ॥ धर्मकर्माणीमांगल्येसंग्रामाद्भू-
तदर्शने ॥ पुण्याहवाचनं देवैर्ब्राह्मणस्यविधियते ॥ एतद्देवनिरोंकारंकुर्यात्क्षत्रीयवै-
श्ययोः ॥ अवनीकृतजानुमंडलकमलमुकुलसद्रशेमंजलींशीरस्याधायदक्षिणेनपा-
णीनासुवर्णपुर्णकलशंधारयित्वादीर्घानागानद्योगिरपस्त्रीणिविष्णुपदानिच, तेनायुः
प्रमाणेनपूण्याहं दीर्घमायुरस्तु ॥ शीवा आपः संतु ० सौमनस्यमस्तु ० अक्षतंचारिष्टंचा-
स्तु ० गंधाः पांतु-आयुष्यमस्तुः पुष्पाणि पांतु-सौश्रेयमस्तु-तांबुलानीपांतु-ऐश्वर्यमस्तुः
दक्षिणाः पांतु-बहुदेयंचास्तु-दीर्घमायुः शांतीः पुष्टि-तुष्टिश्चास्तु ॥ श्रीर्यशोविद्याविनयो
वित्तंबहुपुत्रंबहुधनंचापुण्यंचास्तु ० यंकृत्वासर्ववेदयज्ञाः क्रियाः कर्मारंभाः शुभाः शोभ-
नाः प्रवर्तते प्रवर्ततां-तमहमोंकारमाद्यंकृत्वा ऋग्यजुः सामाशिर्वचनं बहु ऋषिमतंस-
मनुज्ञातं भवद्भिरनुज्ञातंपूण्यंपूण्याहं वाचयिष्ये ॥ वाच्यतां इत्येतां ऋचंपूण्याहंब्रुया-
त्तृप्तजपनियमतपस्वाधाय क्रतुदमदानविशीष्टानां सर्वेषां ब्राह्मणानां मनः समाधिय-
तां ॥ समाहीतमनसास्म ॥ प्रसिदंतु भवंतः प्रसन्नास्म ॥ शांतीरस्तुः पुष्टीरस्तु तुष्टीरस्तु
वृद्धीरस्तु समृद्धीरस्तु अविघ्नमस्तु आरोग्यमस्तु आयुष्यमस्तु शीवं कर्मास्तु कर्मस्मृद्धि-
रस्तु वेदस्मृद्धिरस्तु शास्त्रस्मृद्धिरस्तु पुत्रसमृद्धिरस्तु इष्टसमृद्धिरस्तु धनधान्यसमृद्धि-

रस्तु अनिष्टनिरसनमस्तु यच्छ्रेयस्तदस्तु यत्पापंरोगंदोषंकष्टंतत्प्रतिहतमस्तु उत्त-
रेकर्मण्यविघ्नमस्तु उत्तरोत्तरमहच्छरभिवृद्धिरस्तु उत्तरोत्तराः क्रियाः शुभाः शोभनाः
संपद्यतां तिथीकरणमुहुर्तेनक्षत्रसंपदस्तु तिथिकरणमुहुर्तेनक्षत्रग्रहलगाधिदेवताः
प्रियंताम् ॥ तिथीकर्णेमुहुर्तेनक्षत्रेसगृहेसदैवतेप्रियंतामदूर्गाः पांचाल्यौ प्रियंताम् ॥
अग्निपुरोगाविश्वेदेवाः प्रियंताम् ॥ आदीत्यपुरोगासर्वेग्रहाः प्रियंताम् ॥ इंद्रपुरोगाम
रुद्रणाः प्रियंताम् ॥ वशिष्टपुरोगाः ऋषिगणाः प्रियंताम् ॥ माहेश्वरीपुरोगाः उमा-
मातरः प्रियंताम् ॥ अरुंधतिपुरोगाः एकपत्न्यः प्रियंताम् ॥ ब्रह्मपुरोगाः सर्वेवेदाः प्रि-
यंताम् ॥ विष्णुपुरोगाः सर्वेदेवाः प्रीयंताम् ॥ ब्रह्मचब्राह्मणाश्च प्रियंताम् ॥ श्रीसरस्वत्यौ प्री-
यंताम् ॥ श्रद्धामेधे प्रियंताम् ॥ भगवतिकात्यायनि प्रीयंताम् ॥ भगवति माहेश्वरीः प्रियंताम्
भगवति वृद्धिकरीः प्रियंताम् ॥ भगवति पुष्टीकरीः प्रियंताम् ॥ भगवति तुष्टिकरीः प्रियंताम्
॥ भगवंतौ विघ्नविनायकौ प्रियंताम् ॥ भगवान्नारायणः प्रियंताम् ॥ भगवान्पर्जन्यः प्रियं-
ताम् ॥ भगवान्स्वामिमहासेनः प्रियंताम् ॥ सर्वाग्रामदेवताः प्रियंताम् ॥ सर्वाकुलदेवताः
प्रियंताम् ॥ हताश्च ब्रह्मद्विषो हताश्च परिपंथीनः ॥ हताश्च विघ्नकर्तारः शत्रवः पराभवयां
तु ॥ शाम्यंतु घोराणी शाम्यंतु पापानी शाम्यंतु वीतयः शुभानि वर्द्धताम् ॥ शीवा आपः

संतु शिवाऋतवः संतु शीवाअग्नयः संतु शीवाऔषधयः संतु शीवाअतिथयः संतु शीवा
 वनस्पतयः संतु अहोरात्रेशीवेस्यातां शुक्रोंगारकबुधबृहस्पतिशनिश्वरराहुकेतुः सोम
 सहितादित्यपुरोगाः सर्वेऽष्टाः प्रियताम् भगवान्नारायणः प्रियताम् ॥ भगवान्पर्जन्यः प्रियताम् ॥ अथपुण्याह ॥ कलान्वाचायिष्वेवाच्यताम् ॥ ब्राह्मपूण्यमहर्षश्च सृष्टि
 पातनकारकम् ॥ वेदवृक्षोभवन्नित्यंतत्पूण्याहंबृवंतुनः ॥ भो ब्राह्मणाः मह्यंसकुटुंबि
 ने महाजनान्नमस्कृर्वाणाय आशिर्वचनमपेक्षमाणाय अद्य करिष्यमाण अमुकशान्त्या
 ख्यस्य कर्मणः पूण्याहं भवंतो बृवंतु पूण्याहं भवंतो बृवंतु बृवंतु ॥ यजमानगृहे पूण्यसमृ-
 द्धिरस्तु ॥ पृथिव्यामुधृतायां तु यत्कल्याणं पुरा कृतम् ॥ ऋषिभिः सिद्धगंधर्वैस्तत्कल्याणं
 बृवंतुनः भो ब्राह्मणाः मह्यंसकुटुंबिने महाजनान्नमस्कृर्वाणाय आशिर्वचनमपेक्षमाणाय
 अद्य करिष्यमाण अमुकशान्त्याख्याय कर्मणे कल्याणं भवंतो बृवंतु ॥ कल्याणं भवंतो
 बृवंतु बृवंतु यजमानगृहे कल्याणसमृद्धिरस्तु ॥ सागरस्य तु यावृद्धिर्महालक्ष्म्यादि-
 भिः कृता ॥ संपूर्णा सुप्रभावाच्च तं तु वृद्धिं बृवंतुनः ॥ भो ब्राह्मणाः मह्यंसकुटुंबिने महाजना
 न्नमस्कृर्वाणाय आशिर्वचनमपेक्षमाणाय अद्य करिष्यमाण अमुकशान्त्याख्याय कर्मणे
 ऋद्धिं भवंतो बृवंतु कर्मरूढ्यतां ॥ स्वस्तिस्तु पावनी साक्षात्पूण्यकल्याणवृद्धिदा ॥ विनायक

प्रियानित्यं ता तु स्वस्ति वृवंतु नः ॥ भो ब्राह्मणाः मह्यं सकुटुम्बीने महाजनान्नमस्कुर्वाणाय आ-
शिर्वचनमपेक्षमाणाय अद्य करिष्यमाण अमुकशान्त्या ख्यायकर्मणे स्वस्ति भवंतो वृवंतु
वृवंतु ॥ आयुष्यमते स्वस्ति ॥ समुद्रमथनाज्जाता जगदानन्दकारका ॥ हरिप्रिया च मां
गल्यातां श्रियं च वृवंतु नः ॥ भो ब्राह्मणामह्यं सकुटुम्बीने महाजनान्नमस्कुर्वाणाय आ-
शिर्वचनमपेक्षमाणाय अद्य करिष्यमाण अमुकशान्त्या ख्यायकर्मणे श्रीरस्त्वीती भवंतो
वृवंतु ॥ अस्तु श्रीः अस्य यागस्य निष्पत्तौ वृवंतु वृद्धिदाः सदा ॥ सुप्रसादं प्रकर्तव्यं शा-
न्तिकं विधिपूर्वकम् ॥ विधिपूर्वको भव० विधी० पूर्वको भवामी ॥ ऐभ यजमान पा-
से कहेवडाववुं. ने पछी इशाने महारुद्राय नमः ॥ ऐभ कही धशानडोणुभां स्वरित वा-
यनने कणश मुडाववो. ॥ अथ अमृताभिषेकः ॥ उत्तरकलशं दक्षिणहस्ते दक्षिणकलशं
वामहस्ते गृहित्वा ताभ्यां धारामेकिकृत्य ताम्रपात्रे न्यसेत् ॥ अभिषेके पत्नि वामतः ॥
यजमानना आसने तेनी पत्नीने येसाएवी ने पत्नीने आसने यजमानने येसाएवो.
ने पछी नीये प्रमाणे भत्रो लण्णी अमृता लिपेक करवो. सुरास्त्वामभिषिचंतु ब्रह्मा
विष्णुमहेश्वरः ॥ वासुदेवो जगन्नाथ तथा शंकर्पणो विभुः ॥ प्रद्युम्नेश्चानीरुद्धश्च भवंतु
विज्यायते ॥ आखंडलोभि भगवान् यमो वै नैत्रस्तस्तथा, ॥ वरुणः पवनश्चैव यनाध्य

क्षास्तथाशिवाः ॥ ब्रह्मणासहिताः सर्वे दिग्पालापातुते सदा ॥ इत्यादीक मंत्रो लक्ष्मी
 अभृताभिषेकं करवो. ने यजमानने तथा तेनी पत्निने पोत पोताना आसन उपर ज्ये-
 शाडवां ॥ इतीअमृताभिषेकोस्तु ॥ अथकुशान्दि ॥ पछी यजमानपत्नीने थाणी त-
 था अर्धनुं उपधुं डोडीयुं आपी देवता सेवा भोक्तृवी ने डोडीयुं हांकीने धूमाडा वी-
 नानो अग्नी मंगाववो. ओटला वभत पेहेलां थोरी उपर कुशाडी करवी. ने ज्यारे
 अग्नीमुपसमाधायथाय त्वारे ते अग्नी वेदी उपर मुकवो. पछी पाडी रहेली कुशान्दी
 पुरी करवी. ॥ अथातो गृहस्थालीपाकानां कर्मदर्भैः परिसमुह्य गोमयेनोपलिप्य श्रुवे
 णोल्लिख्य अनामिकांगुष्ठेनो धृत्य उदकेनाभ्युक्ष्य अग्निमुपसमाधाय दक्षिणतो ब्रह्मास-
 नं उत्तरतः प्रणीतासनं प्रणयनं पूर्व इशानादिपूर्वाग्निदग्धैः रेकमुष्टयापरिस्तरणं ॥ पात्रच्छा-
 दनं पवित्राच्छेदनानि त्रिणीपवित्रे द्वे प्रोक्षणीपात्रं आज्यस्थालीचरुस्थालीसंमार्जनकु-
 शाः उपयमनकुशाः समीधस्तिष्ठः सुवः सुक् आज्यं तांदुलाः पूर्णपात्रं सद्रव्यं च उदककल्प-
 नियपात्रं पवित्रच्छेदनानीपवित्रात्पवित्रकरणं त्रिभिर्विच्छेद्यं, त्रिस्ताज्यं द्विर्प्राक्ष्यं. प-
 वित्रोदकेन सपवित्रहस्तेन प्रोक्षणीपात्रं त्रिपुर्णं उदगयनं उत्प्लवनं सव्यहस्तकरणं ताभि-
 रद्भिः प्रोक्षणं. उपयमनकुशप्रोक्षणं आज्यप्रोक्षणं तांदुलप्रोक्षणं पूर्णपात्रप्रोक्षणं असंच-
 रिते प्रोक्षणीपात्रे सपवित्रहस्तं निधाय प्रणिताग्निमध्ये आज्यस्थाल्यां तांदुलान् निक्षि-

प्यदक्षिणतः आज्याभिस्त्रवणं उल्मुकग्रहणं उभयोः पर्याग्निकरणं श्रपणं च गृहपीठगमनं
अथः श्रुतोऽस्तुवः ॥ मूले मूलं प्राणितोदकेनाभ्युक्षणं पुनः प्रतपनं देशे निधानं आज्योद्वासनं
च रुद्वासनं स्तुतानां च पुर्वेण उद्वासितानां च प्रतिष्ठापनं पवित्राभ्यामाज्योत्खननं आज्या
वेक्षणं. अपद्रव्यनिरसनं आज्यलिप्ताभ्यां पवित्रे प्रोक्षणी, त्रिपूर्णं उपयमनकुशग्रहणं
समिधादानं प्रतिष्ठापनं समीधाप्रक्षेपः प्रोक्षणी शेषोदकेन सपवित्रहस्तेन दक्षिणचुलुके
न अग्ने इशानादीपर्युक्षणं पवित्रयोः प्रणितागमनं दक्षिणजानुनीपातब्रह्मान्वारब्धेश्रुवे
ण होमः ॥ इतीकुशान्डी, ॥ अथ आहुतीप्रदानं ॥ मनः प्रजापतये नमः इदं प्रजापतये
इन्द्राय नमः इदं इन्द्राय ॥ सोमाय नमः इदं सोमाय ॥ ॥ अथाग्नीपुजा ॥ अद्य पूर्वोच्चरित
एवंग्रहगणविशेषणविशीष्टायां शुभपुण्यस्तीथौ अमुकमासे अमुकपक्षे अमुकतिथौ अ-
मुकवासेरे अमुकदीवसनक्षत्रेशान्तीके वरदोनाम्ने वैश्वानराय यज्ञपुरुषाय इदमावाहनं
इदमलक्ष्मचंदनं च पुष्पं ॥ इती अग्नीपुजनं ॥ ॥ अथाग्निस्तुतीः ॥ आदीत्यः कपि
लोनामपिंगलः सोम उच्यते ॥ धूम्रकेतुस्तथा भौमोजठराग्निबुधः स्मृतः ॥ बृहस्पतिः
शिखीनामशुक्रो भवति हाटकः ॥ शनैश्चरमहातेजाराहुः केतुर्दुताशनः ॥ सप्तहस्तस्त्रि
पादश्च चतुःशृंगो द्विशिर्षकः ॥ द्विनासिकः षडक्षश्च सप्तजिह्वा समन्वितः ॥ अग्नये नमः

हीरण्यदक्षीणांसम ॥ इतीअग्नीस्तुतीः ॥ ॥ अथनवग्रहपुजनः ॥ अथपुर्वोच्च
 रितमिति. स्थापितनवग्रहदेवताःपुजनप्रारंभमहंकरिष्ये ॥ ॥ श्रीआदीत्यादी
 नवग्रहदेवताभ्योनमःआवाहनंसमर्पयामी० आसनंस० पाद्योःपाद्यंस० अभ्योःअ
 ध्यंस० स्नानंस० वस्त्रंस० यज्ञोपवितंस० चंदनंस० अबीलंगुलालंसम० दीपंदर्शया
 मी. नैवेद्यंस० हीरण्यदक्षीणांस० स्तुतीनमस्कारंस० ॥ अथहोमाख्यकर्मकरिष्ये ॥
 तस्यप्रमाणं ॥ समिधाज्यचरोहोमस्तिलहोमक्रमेणतु ॥ धृतस्याहुतिरेकैकाह्येकैका
 चचरोस्तथा ॥ समिद्विगुणसाज्याचजुहुयाच्यतिलाहुति ॥ स्वस्वकियेभ्यदेयावै
 खेचरेभ्यस्तथाहुतिं ॥ समित्सुर्यस्यार्कमयिपालाशीशशिनस्तथा ॥ खादीरीभूमिपु
 त्रेणह्यपामार्गीबुधस्यच ॥ गुरोरश्वत्थजाप्रोक्ताशुक्रस्यौदुबरीस्तथा ॥ शमिशनेस्तमो
 दुर्वाकेतोदर्भमयिशुभाः ॥ अलाभेहोमकर्तव्यःसर्वेपालाशवृक्षजा ॥ अष्टोत्तरशहस्रं
 तुह्यष्टाधिकशतंतथा ॥ अष्टाविंशतिरष्टौवाजुहुयाच्यघृतप्लुताः ॥ जपाकुसुमसंका
 शंकाश्यपेयंमहद्भुतितमोरींसर्वपापघ्नंप्रणतोस्मदीदीवाकरं ॥ श्रीसुर्यायनमः ॥ १ ॥ द
 धिशंखतुषाराभांक्षिरोदार्णवसंभवम् ॥ नमामिशशिनंसोमंशंभोर्मुकुटभूषणम् ॥ श्री
 चंद्रायनमः ॥ २ ॥ धरणीगर्भसंभूतंविद्युत्कान्तिसमप्रभं ॥ कुमारंशक्तीहस्तंतंमंगलं

प्रणमाम्यहम् ॥ श्रीभोमायनमः ॥ ३ ॥ प्रियंगुकलिकाश्यामंरुपेणाप्रतिमंबुधरासौ
 म्यंसौम्यगुणोपेतंतंबुधंप्रणमाम्यहम् ॥ श्रीबुधायनमः ॥ ४ ॥ देवानांचरुपीणांचगु
 रुकांचनसन्निभम् ॥ बुद्धिभुतंत्रिलोकेशंतंनमामिवृहस्पतिं ॥ श्रीबृहस्पतयेनमः ५
 हेमकुंदमृणालाभंदैत्यानांपरमंगुरुं ॥ सर्वशास्त्रप्रवक्तारंभार्गवंप्रणमाम्यहम् ॥ श्री
 शुक्रायनमः ॥ ६ ॥ निलांजनसमाभासरविपुत्रंमहाबलं ॥ छायामार्तंडसंभुतंतंनमा
 मीशानिश्वरं ॥ श्रीशनीश्वरायनमः ॥ ७ ॥ अर्धकायंमहाविर्यंचंद्रादित्यविमर्दनम् ॥
 सिंहिकागर्भसंभूतंतंराहुंप्रणमाम्यहम् ॥ श्रीराहवेनमः ॥ ८ ॥ पलाशपुष्पसंकाशं-
 तारकागृहमर्दनम् ॥ रौद्रंरौद्रात्मकंघोरंतंकेतुंप्रणमाम्यहम् ॥ श्रिकेतवेनमः ॥ ९ ॥
 ॥ फलगुगलेनसुव्रेणहोमः ऐ०ले इ० गुगलेने हुवन प०ही होय ते होभावी देवी ॥ ॥
 ॥ अथलक्ष्मिहवनप्रारंभ ॥ अद्यपुर्वोच्चरितमिति ममग्रहेअलक्ष्मीविनाशनार्थसुल-
 क्ष्मीप्राप्त्यर्थंश्रीलक्ष्मिहवनप्रारंभमहंकरिष्ये ॥ ॥ प०ही ऐ०क डोडीयाभां दुध्यो-
 आ धी ने आं० ऐ०ली वस्तुओ ऐ०डी करी शक्रादयना पांच्य २०लो०क अणी ते होभावी
 देवुं ॥ शक्रादयःसुरगणानिहतेडतिविर्येत्तस्मिन्दुरात्मनीसुरारिविलेचदेव्या ॥ तांतु
 ष्टुबुःप्रणतनम्रशिरोधरांसावाग्भिःप्रहर्षपुलकोद्भमचारुदेहाः ॥ १ ॥ देव्याययातत

मिदं जगदात्मशक्त्या निश्शेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या ॥ तामंबिकामखिलदेवमह
विपूज्यां भक्त्या नताः सविदधा तु शुभानि सानः ॥ २ ॥ यस्याप्रभावमतुलं भगवाननं
तो ब्रह्मा हरश्च न हि वक्तुमलं वलंच ॥ सा च णिका खिलजगत्परिपालनाय नाशाय चासु
रभयस्य मतिकरोतु ॥ ३ ॥ या श्रीस्वयंसुकृतीनां भवनेष्वलक्ष्मीः पापात्मनां कृतधियां
हृदयेषु बुद्धिः ॥ श्रद्धासतां कुलजनप्रभवस्य लज्जातां त्वां नताः सपरिपालय देवि विश्व
म् ॥ ४ ॥ किं वर्णयामतवरूपमर्चित्य मे तत्किं चातिवीर्यमसुरक्षयकारीभूरि ॥ किं चा
हवेषु चरितानि तवानीयानि सर्वेषु देव्यसुरदेवगणादिकेषु ५४ अग्नये स्वीष्टकृतये स्वा
हाः ॥ इती लक्ष्मीहवनः ॥ ॥ अथ दीग्पालपुजनः ॥ अथ पूर्वोच्चरितमिती.
श्रीइंद्रादिदशदीग्पालदेवताः पुजनप्रारंभमहं करिष्ये ॥ ॥ श्रीइंद्रादिदशदीग्पा
लदेवताभ्यो नमः आवाहनं सम ० ॥ आसनपाद्यादीशोऽशोपचारपुजां सम ० ॥ हीर
ण्यदक्षिणां सम ० ५४ ॥ धर्तुना द्वाष्टनां दश उच्येत्तां उरी दश दीशां ये दीवा उरी मुक्ता
पुर्वे इंद्राय नमः इंद्रानुच रेभ्यो नमः भो इंद्रदीशं रक्ष इंद्रं बलिं भक्ष मम यजमानस्य आयु-
कर्ता क्षेमकर्ता पुष्टिकर्ता तुष्टिकर्ता निर्विघ्नकर्ता विरदो भव ॥ इंद्रः प्रियतां नमः ॥ १ ॥
अग्नये अग्निदेवताय नमः अग्निदेवतानुचरेभ्यो नमः भो अग्ने दीशं रक्ष ॥ २ ॥ दक्षिणेयमा

यनमः यमानुचरेभ्योनमः ॥ भोयमदीशंरक्ष ॥ ३ ॥ नैऋतेराक्षसायनमः राक्षसानुचरेभ्यो
 नमः ॥ भोराक्षसदीशंरक्ष इदं बलिं भक्ष्य ॥ ४ ॥ पश्चिमेवरूणायनमः वरूणानुचरेभ्योनमः
 भोवरूणदीशंरक्ष ॥ ५ ॥ वायव्येवायुदेवतायनमः वायुदेवतानुचरेभ्योनमः ॥ भोवा
 योदीशंरक्ष ॥ ६ ॥ उत्तरेकुबेरायनमः कुबेरानुचरेभ्योनमः ॥ भोकुबेरदीशंरक्ष ॥ ७ ॥
 इशान्येमहारुद्रायनमः महारुद्रानुचरेभ्योनमः ॥ भोरुद्रदीशंरक्ष ॥ ८ ॥ उर्ध्वं ब्रह्म
 णेनमः ब्रह्मानुचरेभ्योनमः ॥ भोब्रह्मन्दीशंरक्ष इदं बलिं भक्ष्य ॥ ९ ॥ पातालेनागराजा
 यनमः नागराजानुचरेभ्योनमः भोनागराजदीशंरक्ष इदं बलिं भक्ष्य ॥ १० ॥ इंद्रादीदश
 दीग्पालदेवताभ्यो हरीहरपर्यंतभ्यो योयोविभागः सः प्रतिगृह्यतां ॥ क्षीप्रानैवेद्यं समं ॥
 हीरण्यदक्षिणांसं ॥ नमस्कारं समं ॥ इतींद्रादीकदशदीग्पालदेवताः पुजनकृतस्य
 विधेः सर्वपरिपूर्णतास्तु ॥ ॥ अथ पूर्णाहुती प्रारंभः ॥ ॥ अद्य पूर्वोच्चरितमिती पूर्णाहुती
 प्रारंभमहं करिष्ये ॥ ॥ अथ पूर्णाहुत्यां मृडोनामावन्हिमावाह्यामिस्थापयामि गंधाक्षत
 पुष्पादिभिः पुज्यामी ॥ हीरण्यदक्षिणां दास्यामी ॥ पछी श्रीक्षने नाडुं वींटीने ते उपर
 अंभीक्ष गुलाब सिंदूर पुश्य वीगेरे नाभी तेने श्रुवाभां मुकुटुं ने आचार्ये हाथे हाथे श्रुवा
 आली नमस्ते हाथे धीनी धारा करवी ने यजमानने पत्नीये सहीत आसन छेडे उभां राभी श्रु

વાને હાથ અડકાડાવવો. ને પછી. શુલેનપાહીનોદેવીપાર્હીચઢેનચાંબીકે ॥ ઘંટાસ્વનેન
 ન:પાહીચાપજ્યાનીસ્વનેનચ ॥ એ મંત્ર ભણી શ્રાદ્ધ હોમાવી દેવું. ને પછી નમો
 દેવ્યૈમહાદેવ્યૈશીવાયૈસતતંનમઃ ॥ નમઃ પ્રકૃતીભદ્રાયૈનીયંતાપ્રણતાસ્મૃતાઃ ॥
 ॥ એ મંત્ર ભણી સોપારી હોમાવી દેવું. ને શ્રુવાને વિભુતી વાળો કરી રૂદ્ર કળશને
 અડકાડી તે રૂદ્ર કળશનો ત્યાગ કરવો. ને તે શ્રુવાની વીભુતી વડે કરીને યજ્ઞમાનને ક-
 પાળે આંહો કરવો. ॥ પછી કાંસાની વાડકીમાં ધી ભરાવી તેમાં દક્ષણા મુકાવી દાન
 કરાવવું. ॥ કાંસ્યપાત્રંઘૃતપૂરીતંછાયાદોષાનિવારણાર્થમ્મુકશર્મણેત્રાહ્મણાયદાસ્યે
 પછી યજ્ઞમાનના હાથમાં બ્રહ્માસનનું કોડીયું આપવું. મૃળમયપાત્રેજલગંધાક્ષતં
 નિક્ષિપ્યહોમસંકલ્પંચકરિષ્યે ॥ યેનયેનમંત્રેણહુતંસઃસઃદેવતાઃપ્રિયતાંનમમ ॥ ॥અ
 સ્મિન્કર્મણીયથાશક્તિકાન્બ્રાહ્મણાન્ભોજયિષ્યે ॥ કુમારિકાલયંવદુકર્મેકતર્પયિ
 ષ્યે ॥ નાનાગોત્રેભ્યોબ્રાહ્મણેભ્યોભુયસીદક્ષિણાંદાસ્યે ॥ તેનકર્માંગગણેશગોત્રદેવ
 તાઃપ્રિયતાંનમમ ॥ તતઃઆચાર્યાયપૂર્ણપાત્રંસહિરણ્યદક્ષિણાયુતંદદ્યાત્તેનશ્રીકર્મા
 ગદેવતાઃપ્રીયતાંનમમ ॥ અથગણપતિગૃહવિસર્જનં ॥ યાંતુદેવગણાઃસર્વેપૂજામાદા-
 યમામકિ ॥ ઇષ્ટકામપ્રસિધ્યર્થપુનરાગમનાયચ ॥ ગચ્છગચ્છસુરશ્રેષ્ઠસ્વસ્થાનેપર-
 મેશ્વર ॥ યત્રબ્રહ્માદયોદેવાઃતત્રગચ્છહુતાશનઃ ॥ પછી યજ્ઞમાનને હાથ જોડાવવા. ॥

ભવતાંબ્રાહ્મણવચનાત્શ્રીમહા ગણપતિં પ્રસાદાત્યથાશકત્યામિલીતોપચારૈઃ પૂજનકૃ
 તસ્યવિધેઃ સર્વપરિપૂર્ણતામસ્તુ ॥ ત્યાર પછી હાથમાં ચોખા લઈ આશીર્વાદ દેવો. આ-
 દીત્યાવસવોરુદ્રાવિશ્વેદેવામરુદ્ગણાઃ ॥ લોકપાલાઃ પ્રયચ્છંતુમંગલાનીશ્રીયંયશઃ ॥
 ગાયંત્રિશ્ચૈવસાવિત્રિસચિલક્ષ્મીસરસ્વતિ ॥ મૃડાનિમાતરઃ સર્વાભવંતુદ્વિદાઃ સદા ॥
 ઋગ્વેદોથયજુર્વેદઃશામવેદોહ્યથર્વણઃ ॥ બ્રહ્મવાક્યંસદાનિત્યંનાશયંતુરીપુસ્તવ ॥ યાવ-
 દ્ધાગિરથીગંગાયવદ્દેવોમહેશ્વરઃ ॥ યાવદ્દેદાપ્રવર્તતેતાવત્ત્વંસુસ્વીનોભવ ॥ ધાન્યંધનં
 પશુપુત્રલાભંશતસંવત્સરંદીર્ઘમાયુરસ્તુઃ ॥ સર્વેજનાઃસુસ્વીનોભવંતુ ॥ ॥ પછી વરને
 પોશ ભરાવી મીઠળ બાંધવું. ને કન્યાને પણ પોશ ભરાવી હાથે મીઠળ અડકાડાવવું.
 ને રાતે જલવની કાંચળી પેરાવી મીઠળ બાંધવું ને પછી ચૂડા પેરાવવો. એ ક્રીયા રાતે
 ગણપતી આગળ કરાવવી. ॥ ॥ ॥ ર્હતીપૌરાણીકગૃહશાન્તિસંપુર્ણ ॥

॥ અથાગ્રેકન્યાપ્રયોગપ્રારંભઃ ॥ પ્રથમ જ્યારે વર તોરણે આવે ત્યારે બુંસર, મુસળ
 રવૈયો, શરીયા સંપુટ, ત્રાક, ધંડી પિંડી એટલાં વાના વડે કરીને ગ્રામાચાર કુલાચા-
 રથી વરને પોકવો. ને બેઠીયા ઉપર કમખો નંખાવી શ્રીફળ બદલાવવું. ॥ પછી બા-
 જઠ પર પાટ પાથરણું નાખી પુર્વ મુખે અથવા ઉત્તર મુખે વરને મોંચરામાં પધરાવી
 નિચે પ્રમાણે મંગલાષ્ટક બોલવું. ॥ શ્રીમત્પંકજવિષ્ણોહરીહરોવાયુર્મદ્દેનોલશ્ચંદ્રોમા

पौ. गृ.

१५

स्करवित्तपालवरुणः प्रेताधिपादीगृहाः ॥ प्रद्युम्नानलकुवरः सुरगजश्रितामणीः कौस्तु
भः स्वामीशक्तिधरश्चलांगुलधरः कुर्यात्सदामंगलं ॥ १ ॥ शुभलग्नसावधानवरकन्या
सावधानग्रीवासुत्रसावधानछेडागांठणसावधानवरमालविष्टरसावधानमदनफल
सावधानकृष्णकंठीसावधाननाणाकोथळीसावधानवरनाजानैयासावधानपाणी
वरपंचाशनोअंतरसमेवर्तसमय ॥ १ ॥ नेत्राणांलितयंशुभंपशुपतेरग्नित्रयंपावनंत
द्विष्णोश्चपदत्रयं त्रिभुवनेख्यातंचरामलयं ॥ गंगावाहपथत्रयंसुविमलवेदत्रयंब्राह्मणा
संध्यायास्त्रितयंद्वीजैरभिहीतंकुर्यात्सदामंगलं ॥ २ ॥ शुभलग्नसावधान ४८५॥ ॥ अ
श्वत्थोवदारिकचंदनतरुर्मदारकल्पद्रुमोजंबुनिंबकदंबचूत सरलावृक्षास्तुयेक्षीरीणः
॥ सर्वेतेवनमिश्रितावनसमावैभ्राजकराजतेरस्यंचैत्ररथंसनंदनवनंकुर्यात्सदामंग
लं ॥ शुभलग्न ॥ ३ ॥ वाल्मीकीः सनकः सनंदनमुनिर्व्यासोवशिष्टोभृगुर्जाबालीर्ज
मदग्रीकौत्सजनकोगर्गागिरोगौतमः ॥ मांधाताऋतुपर्णवेनसगरोधन्योदीलीपोन
लः पूण्योधर्मसुतोययातिनहुषोकुर्यात्सदामंगलं ॥ शुभलग्न ॥ ४ ॥ गौरीश्रीरदितिश्च
कद्रुविनतेभूतीः सुपर्णासुधासावित्तिचसरस्वतिचशुभगासत्यवृत्तारुंधति ॥ स्वाहाजां
बुवतिचरुकमभगिनीदुःस्वप्नविधंसिनीवैलाचांबुनिधेः समीनमकराकुर्यात्सदा मंग

લં ॥ શુભલગ્નસાવધાન ॥ ૫ ॥ ગંગાગોમતિગોપતિગણપતિગોવિંદગોવર્ધનોગીતાગો
 મયગોરજોગીરીસુતાગંગાધરોગૌતમઃ ॥ ગાયત્રિગરુડોગદાગીરીગયાગંભિરગોદાવરી
 ગંધર્વાગૃહગોપગોકુલગણાઃકુર્યાત્સદામંગલં ॥ શુભલગ્ન ॥ ૬ ॥ ગંગાસીંધુસરસ્વતિચ
 યમુનાગોદાવરીનર્મદાકાવેરીસયુર્મહેન્દ્રતનયાચર્મણવતિવેદીકા ॥ ક્ષિપ્રાવેત્રવતિમ
 હાસુરનદીરૂયાતાગયાગંડકિપૂર્ણાઃપૂણ્યજલૈઃસમુદ્રસહિતાઃકુર્યાત્સદામંગલં ॥ ૭ ॥
 શુભલગ્ન ॥ લક્ષ્મીકૌસ્તુભપારીજાતકસુરાધન્વંતરીશ્વંદ્રમાગાવઃકામદૂધાસુરેશ્વર
 ગજોરંભાદિદેવાંગના ॥ અશ્વસત્તમુલ્લોચિષંહરિધનુઃશંસ્વોમૃતંચાંબુધેરત્તાનિહચતુર્દ
 શઃપ્રતિદીનંકુર્યાત્સદામંગલં ॥ શુભલગ્ન ॥ ૮ ॥ इत्येवंवरमंगलाष्टकमिदंपापौघवि
 ध्वंशनंरम्यंसंप्रतिकालीदासकविनावृत्तिप्रबंधैस्तथा ॥ यःप्रातःशृणुयात्समाहितम
 तिनिर्नितभक्त्यान्वितोगंगासागरसंगमःप्रतिदीनंकुर्वात्सदामंगलं॥ शुभलग्नसाव
 धાન ॥ ૯ ॥ પાણીગૃહણપલ્લવકનોઅંતરસમેવર્તેસમય પછી કન્યાને મંડપમાં પ-
 ધરાવી વરની સનમુખ બેસાડવી તે વખતે અંતર પટ કરવું. પછી ચોરી ઉપર તાંબા-
 ની કથરોટ મુકી તેમા સોપારીના ગણપતિ કરી તેમની પુજા કરાવવી. ને પછી કન્યાના
 બાપ પાસે પ્રથમ વરના પગ પખાળાવવા. ને કન્યાની મા પાસે કન્યાના પગ પખાળા-
 વવા. ને બેઉને પગે ચઢતું કંકુ ચઢાવવું. ને વરને કપાળમાં ચાંદલો કરવો. ને પછી

પૈસો સોપારી તથા અક્ષતના દાણા છેડે બાંધી વર કન્યાના છેડાગાંઠવા પછી કન્યાનાં મા બાપે વરકન્યાને વરમાળ આરોપણ કરવી. પછી નાગરવેલના પાનમાં પૈસો સોપારી તથા અક્ષત મુકી ખીડું વાળી કન્યાના જમણા હાથમાં આપી તે હાથ તેની માના જમણા હાથમાં ઝલાવવો, અને વરનો જમણો હાથ કન્યાના બાપ પાસે ઝલાવી નિચે પ્રમાણે ગોત્રોચ્ચાર કરવો. ॥ અમુકગોત્રસ્યત્રિપ્રવરસ્ય, અમુકજ્ઞાતૌઅમુકદિક્ષાધ્યાયિનેઅમુકદાસસ્યપ્રપૌત્રાય ॥ એ પ્રમાણે ત્રણ પેઢી સુધી પૌત્ર પછી પુત્ર, એ પ્રમાણે વરનો ગોત્રોચ્ચાર કરાવવો. ઉછી કન્યાનો ગોત્રોચ્ચાર કરાવવો. અમુકગોત્રસ્યત્રિપ્રવરસ્યઅમુકજ્ઞાતૌઅમુકદીક્ષાધ્યાયિનેઅમુકદાસસ્યપ્રપૌત્રિયં. એ પ્રમાણે પૌત્રી. તથા પુત્રી સુધી કન્યાનો ગોત્રોચ્ચાર કરાવવો ને તેમના બેઉના મોશાળનો પણ ગોત્રોચ્ચાર કરાવવો. ને પછી લગ્નેકન્યાભાવિષ્યશી એ રીતે કહેવું ને પછી કન્યાનાં માબાપના હાથમાં કુશ અક્ષતને જળ એટલાં વાંનાં આપી નીચે પ્રમાણે કન્યાદાનનો સંકલ્પ કરાવવો. ॥ અદ્યપૂર્વોચ્ચરિતંઅમુકમાસેઅમુકપક્ષેઅમુકતિથૌઅમુકવાસરેઅમુકનક્ષત્રેઅમુકયોગેઅમુકરાશીસ્થિતેસુર્યેઅમુકરાશીસ્થિતેશ્રીદેવગુરૌંશેષેષુઘટેષુયથાયથારાશીસ્થાનાસ્થિતેસુસત્સુમમસમસ્તપત્રિણાંનિરતિશયાનંદવૈકુંઠલોકાવાપ્ત્યાદીકન્યાદાનકલ્પોક્તફલાવાપ્તયેઅને નવરેણ અસ્યાં

कन्यायामुत्पादयिष्यमाणसंतत्याः द्वादशावरान्द्वादशपरानपुरुषान्पवित्रिकर्तुं आ-
त्मनश्च श्रीलक्ष्मीनारायणप्रितये विवाहविधिना कन्यादानमहं करिष्ये ॥ इतीकुशा-
क्षतजलेन संकल्प्य इमां कन्यां सालंकृतां वराय दास्ये ॥ प्रतीगृह्यतां प्रतीगृणहामी
ये रीते लक्ष्मीने कन्याने जमणे. हाथ वरना जमणा हाथमां आपी हस्तभेणा पक
कराववो. ने तेनी उपर छेडा गांठण हांडी जणनी धारा कराववी. ने निचे प्रमाणे कन्या
प्रयोग लक्ष्मणे. ॥ अथ मंडपाधस्तात्कुलशिलसौभाग्यसामुदिकलक्षणलावण्ययुक्तां
सावयववारोग्यां कांचनकंकणकुंडलनुपुरकटीसुत्रभूजचूडकेयुरांगदभूषितां, यवनालि
केरादिपिकाभ्यां, पुष्पमालालंकृतां, कर्पूरागरुधुपितांगियं, यक्षकर्मद्रव्यसोवितां,
मुकुटमालादिविधीकृतशृंगारां, आसनछत्रोपानह, वाससीशय्यांकमंडलुकांस्यपा
वसुवर्णरौप्यमुद्रिकोपेतां, दुह्यमानांसवच्छांगां, गजदंतकंकणकुपितां, एतेषां वस्तु
मानां, स्वहस्तोपार्जितगृहवित्तानुसारेण किंचित्मात्रद्रव्यसाहितां श्रौतस्मात्तौक्त
कर्मसाहाय्यदक्षां प्रियवदांकुंकुमकज्जलमुक्ताफलमालाद्यलंकृतां त्रिहांजलिपूरितां,
आदर्शहस्तां, मदनफलवद्धां अमुकगोत्रोत्रिमातुलशुद्धांदशपुरुषविख्यातां वेदशास्त्र
पूराणागमविधिना दुर्वाप्रसारितप्रयागवटशाखावेदविस्तारेण इकोत्तरकोटीकुलोद्धा

पौ. गृ.

१७

रश्रेयसेआचंद्रार्क यावदीमांकन्यांनिरुपितहस्तांग्रहमंडलुपविष्टस्यसज्जनसाक्षिभि
र्विष्णोर्वन्हेब्राह्मणसन्निधौप्रजापतिस्वरूपीणेवरायतुभ्यमहंसंप्रददे॥भगवान्प्रजा
पतिःप्रियंताम्॥द्यौस्त्वांददातुःपृथिवत्वांप्रतिगृणहातु ॥ममवंशेकुलेजातायावद्वर्षा-
णिपोषिता॥तुभ्यंपरमयादत्तापुत्रपौत्रविवर्द्धनी॥कन्यांकनकसंपन्नांवस्त्राभरणसंयु
ताम्॥दास्यामीविष्णवेतुभ्यंब्रह्मलोकजिगीषया॥मयापिदत्तामयापिगृहित्वा॥॥इ
तिमातापीत्रोब्रुयात्॥॥अथदशमहादानानी॥कनकाश्वतिलानागादासीरथमहिगृह
॥कन्याश्वकपिलाधेनुमहादानानीवैदश॥इतीदशमादानानी॥त्यार पछी कन्यानां भा-
षाप पासे स्वस्तीवाचन करववुं. ने पांच अथवा सात ब्राह्मणुं वरुं करववुं. ने माता
पीताने विदाय करवां. पछी कन्याने वरना जमला हाथ तरुं येसाउवी. ॥अथअग्निस्थापना
॥ तत्रादौकुशान्डीः ॥ अथातोगृहस्थालीपाकानांकर्मदर्भैःपरिसमुह्यगोमयेनोपलि
प्यस्रुवेणोल्लीख्यअनामिकांगुष्ठेनोद्धृत्यउदकेनाभ्युक्षअग्निमुपसमाधाय ओं ह्रूं लृणी
पछी अग्नी योरीभां भुक्वो. ने पछी आहुती प्रदान करवुं. ॥ मनःप्रजापतयेनमः
इदंप्रजापतये ॥ इंद्रायनमःइदंइंद्राय ॥ अग्नयेनमःइदंअग्नये ॥ सोमायनमःइदंसो
माय ॥ ॥ विवाहेयोजकनाम्नेवैश्वानरायइदमावाहनंइदमत्रचंदनंचपुष्पं ॥ ॥
चित्तंचनमःइदंचित्ताय ॥ यितिश्चनमःइदंचित्ताय ॥ आकुतीश्चनमःइदंआकुताय ॥

विघ्नंचनमःइदंविघ्नाय ॥ मनसीनमःइदंमनसाय ॥ शकवर्येनमःइदंशकवर्याय ॥ दर्श
स्यनमःइदंदर्शाय ॥ पौर्णमास्यांचनमःइदंपौर्णमास्याय ॥ बृहच्चतेनमःइदंबृहताय ॥
रथंतरायनमःइदंरथंतराय ॥ प्रजापतयेनमःइदंप्रजापतये ॥ ॥ अथखांटकां ॥
अग्निभूतानामधिपति समावत्वस्मिन्ब्रह्म न्न्यस्मिन्नक्षत्रेसामाशिषस्यांप्रोर्क्षायाम
स्मिन्कर्मण्यस्यांदेवहुत्याढनमःइदंअग्नीभूतानामधिपतयेनमः॥ १ ॥ इंद्रोज्येष्ठाना
मधिपतिसमावत्वस्मिन्ब्रह्मन्न्यस्मिन्नक्षत्रेसामाशिषस्यांप्रोर्क्षायाम स्मिन्कर्मण्य-
स्यांदेवहुत्याढनमः॥ इदंइंद्रोज्येष्ठानामधिपतयेनमः॥ २ ॥ यमपृथिनामधिपतीसमाव
त्वस्मिन्ब्रह्मन्न्यस्मिन्नक्षत्रे ॥ इदंयमपृथीना ॥ ३ ॥ बृहस्पतिब्राह्मणोनामधिपतीस-
मावत्वस्मिन् ॥ इदंबृहस्पतिं ॥ ४ ॥ अन्नर्हसाम्राजानामधिपतीसमावत्वस्मिन् ॥
इदंअन्नर्ह ॥ ५ ॥ चंद्रमानक्षत्राणामधिपतीसमावत्वस्मिन् ॥ इदंचंद्रमावरुणोअपा
नामधिपतिसमावत्वस्मिन् ॥ इदंवरुणोअपाना ॥ ७ ॥ ॥ इदंखांटकां ॥ ५४
त्रयु ओङ्कुती प्रधान करवुं. ॥ चित्तंचनमःइदंचित्ताय ॥ आकुर्तिंचनमःइदंआकुताय
॥ दर्शस्यनमःइदंदर्शाय ॥ ५४ ॥ भंगण केरा केरववा साइं वांसना सुधडाभां डंगेर
भंगाववा. न कन्याना लाधने धालावी तेनी पासे वर कन्यानी पोशभां डंगेर तथा
नागरवेलनुं पान तथा पैसो सोपारी ओटलुं आपी नीये प्रभाणे प्रयोग लणी पेढेलुं

મંગળ વર્તાવવું. પ્રદક્ષિણમંગ્નિપર્યાંણિયેકેપશ્ચાદગ્નેસ્તેજનિયંકુટુંબાદક્ષિણપાદેન
 પ્રહૃત્યોપવિશતિવરઃતસ્યદક્ષિણતોવધુઃતતઃબ્રહ્મોપવેશનાદિચરુવર્જ્યપર્યુક્ષણતંકુર્યાત્
 એટલું કહીને પછી એક ફેરો ફેરવી, તે પોશની ડાંગેર ત્રણ વખત થૈને હોમાવી દેવી.
 પછી નીચે પ્રમાણે ટ્રેખ ભણી ત્રણ મંગળ ફેરા ફેરવવા. ॥ અથકૌમાર્યાશ્રાતાઆસા-
 દીતશ્રુર્પસ્થશમિપલાશમિશ્રાન્લાજાનંજલીનાંજલાવાવપતિં ॥ તાન્સંહતેનતિષ્ઠત્ય
 ગ્નોજુહોતિવધુઃ ॥ અર્યમણંદેવંકન્યાઅગ્નિમયક્ષત ॥ સનોઅર્યમાદેવઃપ્રેતોમુંચતુમાપ
 તયેનમઃ ॥ इदमर्यम्णेनमम ॥ અનેનમંત્રેણાંજલીસ્થાન્લાજાન્તૃતિયાંશંજુહોતી.
 એવી રીતે કહી મંગળ ફેરા ફેરવવા ને ત્રણ વખત થૈ ડાંગર હોમાવી દેવી. પછી ત્રણ
 મંગળ ફેરા ફેરવતા સુધી વરને આગળ રાખવો ને કન્યાને પાછળ રાખવી. ને ચોથે ફેરે
 કન્યાને આગળ રાખવી ને વરને પાછળ રાખવો. ॥ પછી વરને એમ કહેવું કે અસ્મા-
 નારોહેતી કેતાં આ પથરાને પગ અડકાડ. પછી વરનો અંગુઠો સાળો ખાલે તેને સાળા
 કટારીનું દાણું આપવું. પછી વરની જમણી બાજુએ કન્યાને બેસાડવી. ને નીચે પ્રમા-
 ãણે ભણી કંસાર મંગાવવો. આટ પાટખ ભેંઘાટ માથે મોડ ખોળે ગોળ હાથમાં વાઢી કં-
 સાર પીરસવા આવે કન્યાની માડી. એમ કહીને પછી સાસુએ ચાર વાર કંસાર પીરસવો.
 તેમાં પ્રથમ વરે ચારવાર કન્યાને કંસારજમાડવો. ને કન્યાએ ચારવાર વરને જમાડવો. જમી
 રદ્ધાપછી વરે સાસુનો છોડો ખાલવો. તે વખતે સાસુએ તે દાણુ ચુકવી આપવું. ॥ સ્વસ્તિસ્તુ

પાવનીસાક્ષાત્પુણ્યકલ્યાણવર્દિદા ॥ વિનાયકપ્રિયાનિત્યંતાંતુસ્વાસ્તિબ્રુવંતુનઃ ॥ પછી
 જેશીઅલગ્નવાંચીસંભળાવવું. ॥ પછી પાંચ અથવાસાતસૌભાગ્યવતીસ્ત્રીઓનેબા-
 લાવીનેવરકન્યાનેવધાવવાં. નેતેમનીપાસેકન્યાનાકાનમાંએમકહેવરાવવુંકે. અ-
 સ્વંડસૌભાગ્યવતિભવએમકહીનેવધાવવાંનેકન્યાનીકોટમાંવરમાળધાલવી. પછી
 સપ્તપદીએટલેડાંગેરનીસાતઢગલીઓકરીતેઉપરપૈસોસોપારીમુકીતેઢગલીઓ
 કન્યાપાસેઓલાંધાવવી. નેકન્યાનેકહેવુંકે. એકમુખેવિષ્ણુસ્ત્વાનયતુ ॥ ૧ ॥ દ્વીઉર્જે
 વિષ્ણુસ્ત્વાનયતુ ॥ ૨ ॥ ત્રિણીરાસ્યોસ્વાયવિં ॥ ૩ ॥ ચત્વારીમયોભવાયવિષ્ણુ ॥ ૪ ॥
 પંચપશુભ્યોવિષ્ણુ ॥ ૫ ॥ षડ્રુતુભ્યો ॥ વિષ્ણુ ॥ ૬ ॥ સર્વેસપ્તપદાભવ ॥ ૭ ॥ એમકહી
 સપ્તપદીનીકીયાપુરીકરાવવી. ॥ નેપછીવરકન્યાનેઆંદલોકરાવવો. ત્યાંઆગળ
 બેસોકભણવોકે. સ્વલયજ્ઞેવિવાહેતુસંક્રાંતૌઘ્રહણેસ્તથા ॥ પુત્રેજન્મેવ્યતિપાતેદતંભવ
 તિચાક્ષયં ॥ કાકોકાકીમામોમામીકેઇપુત્રોઆડોશીપાડોશીવરકન્યાનેઆંદલાનો
 સમયછેએમકહેવું, નેપછીધ્રુવનાતારાનીપુજાકરાવીનેધ્રુવદર્શનકરાવવુંનેવર
 કન્યાનેકહેવુંકેઅસ્મિન્નેધ્રુવંદર્શય ॥ પછીવરકન્યાનેમોયરામાંથીઉઠાડીઘરમાંમ-
 ભેશગોત્રદેવ્યાઆગળલઈજઈતેમનીપુજાકરાવવીનેપછીમાંડવોવધાવવો. નેપછી
 કાકણદોરાછોડાવવા ॥ નેતેમનેગોળનીકાકરીઆપીગળ્યુંમોઢુંકરાવવુંનેપછી
 માંડવામાંમોયરુંહોયત્યાંવરનોખૂંપભરવવો. નેચોરીબાંધાવીહોયતોતેનોએક

છેડો છોડાવવો! ને પછી વર કન્યાને માફમાં બેસારી ભાગોળે પૈડું શીકાવિ તે
જન સુધાં ઘેર વળાવવાં. ॥ ॥ ॥ ॥

॥ इती पौराणिकगृहशान्त्यादी संपूर्णम्.

અગાઉથી આશ્રય આપનાર સજ્જનોનાં નામ.

નંબર.	નામ.	કેટલી પ્રત.	નંબર.	નામ.	કેટલી પ્રત.	નંબર.	નામ.	કેટલી પ્રત.
	કુણ્જરી.		૧૧ પાટક.	બાહુનાથ નારણુ	...૫		ભાદરવા.	
૧	ઉપાધ્યા મોતીરામ દામાઈ....૧૦			આંકડાવ.		૧૯	પંડ્યા. પુન્નેશ્વર રામશંકર.	
૨	„ ગણુપતરામ રણુછોડ...૫		૧૨	વૈદ્ય. જોહારામ આદીતરામ ...૫			દાવોલ.	
૩	માસ્તર ત્રીભોવનદાસ ગોવીંદરાય.૫			સાંડાસાલ.		૨૦	પાટક. મૂળાં વીશ્વનાથ ...	
	પાટક.		૧૩	ભટ. હગનલાલ મોતીરામ મ-			રણુ.	
૪	પાટક. છોટાલાલ શંકરભાઈ...૧૦			સીતીયા.....૨		૨૧	વૈદ્ય. મોતીરામ કાશીરામ....	
૫	પાટક. હરીશંકર કરણુશંકર...૫			કુણુખીસર.			સોખડા.	
	આસોજ.		૧૪	પાટક. ઊત્તરામ હરજીવન.....૨		૨૨	ભટ. ઊમયાશંકર ગોવીંદરામ	
૬	જનની. મનસુખરામ જીભાઈ...૧૦			કાસોલ.		૨૩	ભટ. દીનાનાથ જગન્નાથ...	
	સરાર.		૧૫	મોજણીદાર. દૂરગાશંકર દયા			સારસા.	
૭	જોશી. રૂપશંકર નરભેરામ ...૫			શંકર.....૫		૨૪	ઉપાસની. દામે દર કલ્યાણુ	
	મકરપર.			મજુસર			સમીયાળા.	
૮	દેવે. નરોત્તમ સેવકરામ૫		૧૬	પંડ્યા. મનસુખરામ જીભાઈ...૧		૨૫	પાટક. દશ્વર ભગવાન... ..	
૯	વૈદ્ય. ત્રીભોવન વીશ્વનાથ૫			ઈંધરાડ.			વાલેચુડ.	
	વરણાસુ.		૧૭	પંડ્યા. કરણુશંકર બાહુભાઈ. ૫		૨૬	પાટક. મુળાં હરજીવન	
૧૦	જી. ગણુપતરામ જુસજી... ..૫		૧૮	પંડ્યા. પુરપોત્તમ અમથારામ			હરપાદ.	

इति पौराणीक गृहशान्ती पद्धति

समाप्त.

